

INGEZONDEN.

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen.

DE ACADEMISCHE PLETHORA, EEN PHYSIOLOGISCH VERSCHIJNSEL?

Prof. VAN RIJNBERK houdt de academische plethora voor onschadelijk. Hij wil de mukkende werklooze intellectueelen overtuigen van hun ongelijk, of liever, hij wil ons overtuigen, dat het mokken der werklooze intellectueelen, van zijn hoog standpunt bezien, geenszins een noodzakelijkheid is. Wij kunnen hem in dezen academischen strijdvrage zeker gelijk geven, evenals we *DIOGENES* gelijk moeten geven, die betoogde en metterdaad bewees, dat een mensch volkomen gelukkig kan leven, wonende in een ton. Toch begrijpen we onder de hand zeer goed, dat het zich opwerken tot een zoodanigen vorm van levenskunst slechts voor een enkelen begenadigde kan zijn weggelegd.

Prof. VAN RIJNBERK vreest niet den weerslag van de overproductie van steeds meer intellectueelen op het mechanisme van onze, toch reeds tamelijk ontredderde, moderne samenleving. Hij redeneert, hoe meer intellectueelen hoe beter, mits het surplus slechts bereid is blijmoedig zijn broodwinning te zoeken in niet-intellectuele beroepen. Te vertrouwen op dezen vorm van bereidheid lijkt mij een zeer slechte speculatie, met name ten aanzien van de geneeskundigen. En zoo deze er al ware, welke beroepen zouden hem ten dienste staan? Mijn inziens practisch geen, dan wel de allerlaagste. „Skilled labour” kan men van den mislukten arts niet verwachten; zijn vakopleiding ging in een andere richting en hij zal moeilijk op 26-jarigen leeftijd nog eens als jong maatje in de leer kunnen gaan. Op de arbeidsmarkt zal hij dus in het achterste gelid staan. Met vrije beroepen als sinaasappelventer e.a. is het anders; doch zelfs de groote geest, die zich tegen hoon en bespottung zijner omgeving weet te pantseren, zich verheugend in zijn intellectueel bezit, zal het nimmer klaarspelen den droom van een bloeiende practijk uit het hoofd van zijn vrouw te verdrijven, zelfs wanneer de geschiktheid hiertoe hem reeds lang ontvallen is. Eenzaam zou hij staan in zijn heldhaftige kleinheid, die hem ten slotte of overmant, of maakt tot een revolutionair. In het laatste geval zou hij gelijk hebben.

Het spijt mij met prof. VAN RIJNBERK zoozeer van meening te moeten verschillen en dit tot uiting te moeten brengen; doch, ik acht het belangrijk, dat een theorie, die ons naar het communisme schijnt te willen leiden, zoo zakelijk mogelijk bestreden wordt.

Al ware de grondstelling van prof. VAN RIJNBERK's betoog juist, namelijk, dat de practijk van het leven de beste selectie geeft, (bedoeld als de selectie der besten), dan acht ik de gevolgen voor de maatschappij op den duur toch catastrophaal. Evenwel ook met deze grondstelling ben ik het niet eens. De selectie der besten kan van onze zoo gekunstelde, weinig ideale samenleving niet verwacht worden, zeker niet, als alle vrije ruimte voor vestiging ontbreekt en het dus een quaestie wordt van verdringing der reeds gevestigden. Andere factoren, naast kennis en bekwaamheid, komen dan veel meer op den voorgrond. Dit is gemakkelijk toe te lichten. Een stevige financieele ruggegraat stelt vaak in staat een slagboom te doen wijken, die voor anderen gesloten blijft. Hoogst belangrijk en vaak doorslaggevend is ook, vooral ten plattelande, de factor dorpsautoriteiten.

Doch laat ik niet verder hierin afdalen. Dit slechts ter adstructie van mijn bezwaren tegen de grondstelling van prof. VAN RIJNBERK's betoog.

Mijn conclusie is, dat de physioloog VAN RIJNBERK de pathologische gevolgen van de academische plethora niet voldoende overziet. Hij zet voor ons uiteen, hoe het organisme der samenleving op zoo'n plethorischen toestand — gepaard met hyperfunctie — van een zijner vitale organen zou kunnen reageeren. De vraag is echter hoe het er de facto op reageert. Om bij clinische symbolen te blijven, zou ik het beeld kunnen oproepen van de struma vasculosa, die door te ruime afscheiding

van een levensgewichtige stof, de harmonische werking van het organisme verstoort. De therapie zou dan, ipso facto, op overeenkomstige wijze dienen te geschieden, wil niet ten slotte uit een toestand van radeloosheid de arts in het gareel van het staatsambtenaarschap worden gedrongen, met weliswaar materieele bestaansmogelijkheid, doch met opoffering van al datgene, wat thans als voornaamste desiderata voor de juiste uitoefening van het officium nobile geldt.

Van werkman tot intellectueel — hiernaar kan met vrucht gestreefd worden! Omgekeerd, lijkt haast even bezwaarlijk als het terugstroomen van rivierwater naar de bron.

Barendrecht, December 1938.

E. J. BOK.

Met alle waardeering voor collega bok's beeldspraak, moet ik herhalen wat ik reeds geschreven heb: velen uit een lagen maatschappelijken stand worden tegenwoordig medicus; slagen dezulken niet zich te handhaven, dan is dat voor hen te betreuren, maar hun terugval is niet zoo groot, en de inmiddels genoten academische opleiding heeft hun dan vele beschavingselementen gebracht, welke zij behouden en waarmede zij hun voordeel kunnen doen.

V. R.

INLICHTINGEN DOOR DEN ARTS.

In het nummer van dit *Tijdschrift* van 9 Juli, bldz. 3479, beklagt dr. PINKHOF zich erover, dat het Departement van Defensie nog steeds blijft bij den eisch, dat een dienstplichtige, die om gezondheidsredenen niet in staat is in dienst te treden, een medisch attest vraagt van den arts, *die hem behandelt* (cursiveering dezerzijds). Hetzelfde zal dan ook wel gelden ten opzichte van een dienstplichtige, die wegens ongesteldheid verhinderd is van een toegestaan verlof terug te keeren.

Allereerst moge worden opgemerkt, dat een zoodanige verklaring niet wordt verlangd van *den behandelenden geneesheer*, doch zonder meer van een officier van gezondheid of anders van een *burgergeneeskundige*. Dat kan dus zoowel de behandelende als elke andere arts zijn. Meent dus de behandelende arts, dat hij de gewenschte verklaring niet kan afgeven of wil hij deze niet afgeven, dan zal de dienstplichtige — op wien de verplichting rust, aan te toonen, dat hij om wettige reden van verlof is achtergebleven — zich tot een anderen arts hebben te wenden. Hoe die andere arts de gegevens verkrijgt om de verklaring te kunnen geven (persoonlijk onderzoek, vragen om inlichtingen aan zijn collega, e. d.) kan buiten beschouwing blijven, evenzeer als het feit of de dienstplichtige wellicht voor die verklaring zou moeten betalen.

Een ongewenschte verandering in de verhouding tusschen behandelenden arts en patiënt behoeft dus niet te ontstaan.

Dat de verklaring gegevens zou moeten bevatten in strijd met het beroepsgeheim van den arts, of die de patiënt niet zou mogen vernemen, is een onjuiste meening. Het Departement van Defensie vraagt alleen een bewijsstuk, dat „de militair niet in staat was tijdig terug te keeren”. Zeker een sterk blijk van het groote vertrouwen, dat het Departement stelt in *alle* geneeskundigen. Dit moge ook uit het volgende blijken.

Natuurlijk beroept het Departement er zich wèl op, dat er zeer vele artsen zijn, die wel de gevraagde verklaringen geven omtrent hun eigen patiënten. Immers deze artsen honoreeren daardoor het onbepaalde vertrouwen, dat het Departement in hun ambt stelt. Het neemt aan, dat de geneeskundigen moreel zóó hoog staan, dat zij desnoods liever een patiënt verliezen dan er aan mede te werken, dat dienstplichtigen zich aan *wettelijke* verplichtingen onttrekken. En mocht het dan al eens voorkomen, dat een of andere arts het niet zoo nauw neemt met zijn geweten en dus „der Schlecht're Mann gewinnt”, dan is zulks nog geen voldoende motief voor het Departement om het vertrouwen in het hooge medische ambt te verliezen.

Bovenstaande beschouwingen worden gaarne ter overweging aan uwe lezers aangeboden.